

Femtioårsminnet av den första spelmansstämman på Skansen 1910

firades den 28—29 maj i samarbete mellan Skansen, Nordiska museet och Sveriges spelmäns riksförbund.

Inte mindre än ca 400 spelmän invaderade Skansen på lördagen, då på Solliden bjöds ett storslaget folkmusikprogram av grupper och enskilda spelmän från olika delar av landet vilket fortsattes i skansengårdarna under kvällens lopp. Tyvärr satte ett värregn stopp för möjligheterna att "spela hela natten", dvs. spela på Skansen — av ryktena ute på stan att döma hade det ljudit dalalåtar, hälsingepolskor, skånekadriljer och jämtlandsvalser ur var och varannat fönster . . .

Regnet fortsatte tyvärr påföljande dag, varför festligheterna förlades till Nordiska museets stora hall nedanför den stränge och myndige Gustav Vasa, som dock under programmets gång blev mild och ljus i blicken som en spelman.

Även vid *spelmansstämman 1910* tvingade regnet deltagarna inomhus — den gången till Musikaliska akademien. Stämman hade föregåtts av ett intensivt förberedelsearbete dels i form av spelmanstävlingar i olika delar av landet allt sedan den av Anders Zorn anordnade tävlingen på Gesunda år 1906, dels genom ett intensivt forsknings- och uppteckningsarbete. Inbjudan hade utgått till ca 75 spelmän. 65 kom — en verklig elit som med ett fint urval låtar presenterade ett spel på toppen av skicklighet.

"Stämman blev en mäktig manifestation av högklassig svensk spelmanskunst", sade professor Carl Allan Moberg i sitt högtidstal i Nordiska museet och påminde om alla de storspelmän som deltog i denna första stämma. "De flesta av dessa 1910 års kvinnor och män har gått bort, men några har vi ännu kvar ibland oss", sade tal. och vände sig mot de på podiet sittande Olof Andersson, Bengt Bixo, Mörsil, Erik Nilsson, Mattmar, samt Olof Tillman, Dala-Floda. — "Var står vi i dag?" frågade prof. Moberg. "Ingen som varit med om den stora anhopningen av spelmän till denna jubileumsstämma och lyssnat till repertoaren av melodier från hela landet kan tveka om att folkmusiken blivit en folkrörelse, som inte kan tänkas bort ur svenskt musikliv. På samma sätt som vårt tungomål genomgått och ständigt genomgår en oupphörlig omvandling, kan vi inte hindra omvandlingen av låtarna, men vi är skyldiga se till, att deras organiska växt, smak och friskt svenska stil förblir en ledstjärna även i dagens situation så som för våra föregångare i en allvarlig stund för ett halvt sekel sedan, då de utförde ett arbete, som varit till fromma för hela vår svenska musikkultur."

Som ett eko från stämman 1910 ljöd därefter Olof Tillmans, Bengt Bixo's och Erik Nilssons låtar innan de olika landskaps- och sockenlagen släpptes lösa. Det låter mycket när över 400 spelmansstråkar gnids mot strängarna, men det låter ännu mer, när en fiol lågmält talar i en polska från skog och fjäll eller ett par spelmän lever sig gemensamt in i en brudlåt eller visa.

Ett extra trevligt inslag i högtidligheten blev överläm-

Här tågar herrarna med spelmän i spetsen i min

Gustaf Wetters spelmän »I vårskogen» av Floda egen kompositör, Ivar Hultström, Fors i Flodafors. Jordbruksministern skrev sitt namn på minnestavlan och höll sedan ett anförande:

nandet av Sven Kjellströmsplaketten till den nyutnämnde riksordföranden, ordföranden för Dalarnas spelmansförbund Knis Karl Aronsson.

Den festliga och minnesrika jubileumsstämman avslutades av Bertil Rydberg, Örebro, med blommor och ett varmhjärtat tal till den avgångne riksordföranden Henry Arnstad för den insats denne gjort till folkmusikens och spelmansrörelsens fromma under de år han hållit i ordförandeklubban. Under talet riktades tankarna även till övriga styrelsemedlemmar och andra som hållit trådarna i sin hand vid planerandet och genomförandet av ett spelmansjubileum, som sent skall glömmas.

"Vad det nu framför allt gäller är att i alla musikälskande svenskers medvetande inpränta den sanningen, att folkmusik är det oundgängliga livselementet i all levande tonkonst. — — — Att åt folkmusiken, den äkta melodien, i alla hennes uppenbarelsformer — icke allenast som allmogemusik — återerövra den rang, den beundran och kärlek, som tillkommer henne såsom det allmänmänskligas mest omedelbara uttryck — måste alltså vara vårt närmaste stora mål." (Peterson-Berger 1910) Meg